

Norrtälje kommuns yttrande över Region Stockholms granskningsförslag till ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen (RUFS 2060)

Övergripande synpunkter

Norrtälje kommun anser att granskningsförslaget av den regionala utvecklingsplanen inom flera områden har förbättrats jämfört med samrådsförslaget. Kommunen välkomnar bland annat att planen tydligare lyfter besöksnäringen som en styrka, att planen öppnar upp möjligheten för att Östernäs kan ersätta Furusund som replipunkt och att den regionala grönstrukturen har setts över till granskningen.

Dock kvarstår många av de synpunkter som kommunen lyfte i samrådet. Norrtälje kommun vidhåller alltjämt de synpunkter som inte hörtsammats i samrådsskedet såsom att kommunen måste inkluderas i den regionala cykelplaneringen på ett bättre sätt och att Norrtälje stad bör pekas ut som en regional stadskärna.

Norrtälje kommun är en del av Stockholm Nordost och står, utöver kommunens egna remissvar, även bakom Stockholm Nordosts remissvar avseende den regionala utvecklingsplanen, se bilaga 2.

Kommunens granskningsyttrande är strukturerat utifrån den regionala utvecklingsplanens kapitel. Nedan följer kommunens samtliga synpunkter för respektive del av den regionala utvecklingsplanen.

Kapitel 1 - Regional utveckling skapar vi tillsammans

Inga synpunkter.

Kapitel 2 - Stockholmsregionens förutsättningar

Ändringar sedan samråd

Utpenade styrkor och utmaningar i den regionala utvecklingsplanen har ändrats från samrådsförslag till granskningsförslaget. Stockholmsregionens styrkor har delvis skrivits om men lyfter i stort sett samma styrkeområden. Ett större fokus läggs på turism där besökande och besöksattraktion tas upp som styrkor. Endast ett ord försvinner från formuleringarna av styrkor i samrådsförslaget, det ordet är

natur. Natur byts ut mot land i en styrka som beskrivs som "närhet mellan land och stad".

Regionens utmaningar har helt omformulerats. Nu formuleras utmaningar som konstateranden i stället för frågor. De nya formuleringarna innefattar i stort sett samma utmaningar som vid samrådsförslaget. Mindre tyngd läggs på kompetensförsörjning medan beredskap får ett större fokus i utmaningsbeskrivningen.

Livskvalitet och närhet mellan land (natur) och stad

Norrtälje kommun lyfte i samrådet att den regionala utvecklingsplanen med fördel kan utveckla styrkorna kopplat till livskvalitet samt närheten mellan natur och stad. Möjligheten för att bo på landsbygden eller i skärgården och vara verksam på Stockholmsregionens attraktiva arbetsmarknad lyftes särskilt som en styrka som kan ta större plats i RUFS 2060.

Norrtälje kommun ser positivt till att styrkan i närheten mellan landsbygd och stad lyfts tydligare i granskningsförslaget. Det är även positivt att möjligheten för att bo på landsbygden och arbeta på Stockholms arbetsmarknad lyfts i granskningsförslaget.

Norrtälje kommun anser att det är oturligt att "natur" tagits bort från styrkorna. Närhet mellan land och stad är inte detsamma som närhet mellan natur och stad. Närheten mellan natur och stad inrymmer tätortsnära naturområden, parker, grönstråk och liknande medan land beskriver landsbygdsområden som kan innehålla glesa bebyggelsestrukturer, områden för areell näring och större friluftsområden. Landsbygderna innehåller värdefull natur men är inte synonymt med det, samtidigt finns det viktig natur utanför landsbygderna som bör lyftas som styrkor i den regionala utvecklingsplanen. Styrkorna "närhet mellan land och stad" och "närhet mellan natur och stad" bör båda ingå som styrkor. Möjligtvis kan en styrka formuleras "Närhet mellan land, natur och stad".

Helikopterverksamhet

Norrtälje kommun föreslår att den regionala utvecklingsplanen kompletteras med information om de helikopterverksamheter som utgår från Norrtälje sjukhus och Mellingeholms flygplats. Verksamheterna är avgörande för att säkerställa snabb och likvärdig tillgång till akutsjukvård, särskilt i skärgården och på landsbygden. De har även stor betydelse för sjöräddningen där helikoptrarna möjliggör effektiv räddning i svårtillgängliga miljöer. Tillsammans stärker dessa funktioner tryggheten och beredskapen i hela regionen.

Fritidsboenden

Norrtälje kommun lyfte i samrådet att kommunens stora antal fritidshus är en tillgång för Stockholmsregionen utifrån möjligheterna för attraktiva deltidboenden för regionens invånare. Norrtälje kommun noterar att regionens stora fritidshusbestånd inte lyfts som en styrka i granskningsförslaget. Norrtälje kommun ser fortsatt att tillgången till fritidshus inom regionen bör lyftas som en del av styrkorna kopplat till livskvalitet och närhet mellan land och stad.

Planering med hänsyn till fritidshus bör också lyftas som en utmaning i regionen. Norrtälje är kommunen i landet med överlägset flest fritidshus (cirka 27 000) följt av Värmdö (cirka 15 000), vilket gör Stockholmsregionen till en av landets två största fritidshusregioner. Många av dessa fritidshus används som bostäder under stora delar av året, men enligt folkbokföringen är husen obebodda. Kommunens drygt 67 000 invånare kan under perioder uppgå till närmare 150 000 invånare med deltidboende, fritidsboende och besökare. Detta skapar en komplexitet i att balansera boendebehov, samhällsstrukturer och infrastruktur samt kräver uppmärksamhet för att skapa en hållbar och sammanhållen livsmiljö för både permanenta och tillfälliga invånare. Att fritidshusägare inte syns i statistik skapar också utmaningar när det planeras för offentlig service samt regional service såsom kollektivtrafik. Att allt fler invånare arbetar på distans och delar sitt boende mellan olika delar av regionen ser Norrtälje kommun är en utmaning för hela regionen som med fördel kan lyftas mer i planförslaget. Arbetspendling och resmönster kommer att vara svårare att förutse när invånare har ökad flexibilitet i vart, när och hur de behöver resa till sina arbeten.

Norrtälje kommun konstaterar att frågan om fritidshusboende och säsongsvariationer fortsatt saknas i planförslaget, trots att den lyftes i kommunens samrådsyttrande. I flera delar av regionen, särskilt i skärgård och landsbygd, finns en betydande andel fritids- och deltidboende som bidrar till regionens livskraft men som inte fångas upp i traditionell statistik. För att möta behoven av service, infrastruktur och hållbar samhällsplanering i dessa områden bör den regionala utvecklingsplanen kompletteras med en skrivning om behovet av mer heltäckande planeringsunderlag, som bättre speglar faktisk närvaro och bostadsanvändning över året.

Besöksnäring och skärgård

Norrtälje kommun lyfte i samrådet att besöksnäringen kan understrykas mer i planen och i synnerhet borde skärgården lyftas som en särskilt unik tillgång för regionen.

Norrtälje ser positivt på att besöksnäringen har fått en större plats i planens beskrivning av styrkor. Skärgården som särskilt unik tillgång bör lyftas ytterligare i planen för att synliggöra skärgårdsmiljöernas värde för regionens attraktionskraft. Stockholms skärgård uppmärksammades förra året som ett av världens 25 bästa resmål i den internationella tidskriften [National Geographic](#). Den regionala utvecklingsplanen bör identifiera skärgården som en mycket värdefull tillgång för regionen på den nationella och internationella turistmarknaden.

Ett ökat besöksstryck innebär också ökade krav på den kommunala servicen, särskilt i form av avfallshantering, toaletter, vattenförsörjning och infrastruktur på öar och vid replipunkter. Detta ställer krav på långsiktig planering, samordning och finansiering, särskilt i kommuner med omfattande skärgård- och landsbygdsstruktur. Norrtälje kommun anser därför att RUFS 2060 bör innehålla en mer balanserad beskrivning av både potentialen och förutsättningarna för en hållbar utveckling av besöksnäringen i skärgården.

Hållbar utveckling i olika delar av regionen

Norrtälje kommun ser positivt på att de inomregionala skillnaderna lyfts som en utmaning i RUFS 2060. Ytterligare vikt kan läggas på att synliggöra skillnaderna mellan förutsättningarna på landsbygden och skärgården, samt de många kustsamhällen som finns i regionen. Dessa kustsamhällen fungerar som portar till övärlden samtidigt som de utgör egna samhällen där många bor och verkar. En utmaning för regionen är att möjliggöra för hållbar utveckling även utanför de centrala delarna av regionen, och då behöver de inomregionala skillnaderna belysas och leda till en regional planering som bidrar till hållbar landsbygds- och skärgårdsutveckling.

Jordbruksmark och livsmedelsförsörjning

Norrtälje kommun noterar att förutsättningarna kopplat till jordbruk och livsmedelsförsörjning inte lyfts som en styrka på det sätt som kommunens samrådsyttrande förespråkat. Norrtälje kommun vidhåller den ståndpunkt som framgår i kommunens samrådsyttrande. I stockholmsregionen bor nästan 23% av landets befolkning men endast 3% av landets åkermark återfinns i regionen. Samtidigt finns det stora arealer brukbar mark som ligger i träda på grund av att marken inte bedöms vara lönsam att bruka.

Jordbrukets förutsättningar påverkas av förhållanden och planering på internationell, nationell, regional och lokal nivå. Det finns en stor potential för att utveckla jordbruket i regionen med hänsyn till det stora inhemska behovet av livsmedel. En högre lokal självförsörjningsgrad leder till en mer robust region.

Livsmedelsförsörjningen är enligt Norrtälje kommun både en utmaning och en styrka för regionen. Den jordbruksmark som finns i regionen bör ses som en viktig resurs för en robust och hållbar region. För att livsmedelaktörer inom kommunen ska kunna bidra med livsmedelsförsörjning är det dock viktigt att kapaciteten värderas både i vardag och i kris och att investeringar och satsningar görs i jordbruket för att bibehålla och utveckla produktionskapaciteten.

Norrtälje kommun vill understryka att synpunkterna som lämnades i samrådet kring livsmedelsproduktion inte har beaktats i tillräcklig utsträckning i det aktuella planförslaget. Kommunen lyfter särskilt behovet av att se lokal livsmedelsproduktion, platsbundet företagande, lokal försörjningsförmåga och småskaliga näringar i skärgård och landsbygd som strategiska komponenter i regionens robusthet och omställningsförmåga.

Det handlar både om krisberedskap, hållbara matsystem och regional resiliens, men också om att dessa näringar kräver särskilda planeringsförutsättningar såsom tillgång till mark, kompetensförsörjning och fungerande infrastruktur. Dessa aspekter är i granskningsförslaget svagt representerade i RUFS 2060. Kommunen ser ett tydligt behov av att utvecklingsplanen kompletteras med skrivningar som tydligare erkänner dessa näringars betydelse för en hållbar regional utveckling.

Motståndskraft

Norrtälje kommun lyfte i samrådet behovet av att även inkludera frågan om torka och dricksvattenförsörjning som en del av utmaningen med ett förändrat klimat. Norrtälje kommun konstaterar att torka inte är inkluderat som en utmaning i granskningsförslaget och vidhåller att även torka bör ses som en utmaning kopplat till klimatförändringar. I övrigt ser kommunen positivt på beskrivningen av utmaningsområdet att skapa en trygg och motståndskraftig region.

Transportsystemet

Norrtälje kommun ser fortsatt att regionens utmaningar kopplat till transportsystemet bör ges ett större utrymme i planen. För att öka andelen hållbara transporter är det viktigt att Norrtälje kommun inkluderas i regionens transportplanering. För en kommun som Norrtälje så kommer det fortsatt finnas en stor efterfrågan hos invånare att bosätta sig på landsbygden. Då är det viktigt att infrastruktursatsningar görs och även synliggörs mer framåtsyftande så att det finns incitament att bosätta sig i eller i närheten av exempelvis en landsbygdsnod eller serviceort. På så sätt kan en verklig flerkärnighet skapas där regionala stadskärnor, lokala stadskärnor, regionala bebyggelselägen, landsbygdsnoder

och serviceorter kan avlasta den centrala regionkärnan. Vidare kan pendlarparkeringar, cykelvägar på landsbygden, elektrifiering av fordonsflottan och minskat behov av resande till följd av ökat distansarbete också bidra till minskade utsläpp och en mer hållbar utveckling även på landsbygden.

Energiförsörjning och nätkapacitet

Norrtälje kommun lyfte i samrådet att utmaningar i elnätskapaciteten kan lyftas tydligare som en av regionens stora utmaningar. Norrtälje kommun noterar att utmaningar i nätkapaciteten inarbetats i målen för regionens utveckling vilket är positivt. Norrtälje kommun vidhåller dock att nätkapaciteten är en sådan utmaning som bör namnges i beskrivningen av regionens gemensamma samhällsutmaningar. Att ökad flexibilitet i elanvändning och lagring lyfts som ett sätt att möta efterfrågan under resultatmål 2.3 är positivt.

Digitalisering, bredband och fiber

Norrtälje kommun lyfte i samrådet att bredbandsutbyggnad, digitalisering och utbyggnaden av fibernätet är en viktig utmaning att lyfta i den regionala utvecklingsplanen. I samrådsrådsredogörelsen¹ står det att regionledningskontoret ser över hur betydelsen av fiber kan lyftas mer i granskningshandlingen och betonar vikten av ett fungerande fibernät och en utbyggnad i områden med glesare befolkning. Norrtälje kommun ser inte att denna betoning av fibernätets vikt förekommer någonstans i granskningsförslaget och vidhåller de synpunkter som framgår av kommunens samrådsyttrande.

Kompetensförsörjning och kollektivtrafik

Norrtälje kommun lyfte i samrådet att kopplingen mellan kompetensförsörjning och tillgången till kollektivtrafik borde beskrivas bättre i RUFS 2060. Norrtälje kommun noterar att denna koppling inte erkänns i planförslaget och vidhåller den synpunkt som framgår av kommunens samrådsyttrande.

Akutsjukhus i norra delarna av regionen och Norrtäljemodellen

Norrtälje kommun noterar att Region Stockholm inte har hörsammat kommunens synpunkt att tillgången till akutsjukvård i regionens perifera delar är en viktig styrka att lyfta. Norrtälje kommun vidhåller den ståndpunkt som framgår i kommunens samrådsyttrande. Tillgången till sjukvård i regionens perifera delar är en bärande förutsättning för en attraktiv och hållbar region.

¹ [Samrådsredogörelse – Ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen](#), sida 37

Norrtälje kommun noterar även att Region Stockholm inte hörsammat kommunens synpunkt att Norrtäljemodellen bör lyftas som en styrka för regionen. Norrtälje kommun vidhåller den ståndpunkt som framgår i kommunens samrådsyttrande.

Jämlik vård och omsorg

För Norrtälje kommun är det fortsatt tydligt i planförslaget hur stor betydelse Norrtälje sjukhus har i norra delen av regionen. Tillgången till Norrtälje sjukhus är en styrka utifrån målsättningen om en jämlik, trygg och inkluderande region. Utmaningen ligger främst i den långsiktiga och hållbara finansieringen där Norrtälje kommun och Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje kommun ser möjligheter i ett större upptagningsområde genom förändrade flöden inom Region Stockholms akutsjukvård.

Det är en utmaning att kunna erbjuda jämlik vård och omsorg till befolkningen i en vidsträckt landsbygds- och skärgårdskommun som Norrtälje är. Landsbygden har generellt en äldre befolkning, med sämre hälsa, lägre utbildningsnivå och lägre inkomster. Samtidigt begränsas tillgången till vård och omsorg av långa avstånd, sämre kollektivtrafikförbindelser och vägar samt större svårigheter att rekrytera kompetent personal. Norrtälje kommuns befolkning i åldern 65 år och äldre beräknas uppgå till 31 procent år 2034 enligt kommunens senaste befolkningsprognos. Knappt var tredje person i Norrtälje kommun kommer då att räknas till den åldrande befolkningen. Särskilt stor är ökningen bland andelen personer 80 år och äldre, den del av befolkningen som mest frekvent är multisjuka och därmed har störst behov av kontakt med sjukvården. Andelen 80 år och äldre beräknas uppgå till 11 procent år 2034. Därtill är vård och omsorgsbehovet redan idag större i Norrtälje kommun än i länet i övrigt. Ovanpå detta flerdubblas befolkningen i kommunen under sommarhalvåret, vilket ytterligare ökar behovet av vård och omsorg.

För en kommun som Norrtälje är det avgörande att bibehålla och utveckla möjligheterna att bo och arbeta på landsbygden och i skärgården, eftersom detta är en förutsättning för att kunna erbjuda en fungerande hälso- och sjukvård samt omsorg till hela befolkningen. För att klara uppdragen krävs fungerande kollektivtrafikförbindelser, trygga vägförbindelser och inte minst digital räckvidd.

Åldrande befolkning

I granskningsförslaget beskrivs den åldrande befolkningen som en av utmaningarna för regionen. Det beskrivs också att höjningen av pensionsåldern innebär att den demografiska försörjningskvoten inte ökar. Detta är en grov

generalisering av den demografiska utvecklingen och dess påverkan på försörjningskvoten. Den demografiska sammansättningen i regionen kommer inte förändras på ett homogent sätt, vissa delar av regionen kommer att påverkas betydligt mer av en åldrande befolkning än andra.

Norrtälje är en kommun som prognostiseras få en betydande ökning av andelen äldre, vilket innebär att den demografiska försörjningskvoten i Norrtälje kommun kommer öka trots höjningen av pensionsåldern. Således är nuvarande beskrivning av påverkan av pensionsålderns höjning på den demografiska försörjningskvoten inkorrekt ur Norrtäljes perspektiv. Snedfördelningen av regionens åldrande befolkning bör beskrivas som en inomregional skillnad som i sin tur innebär olika behov av satsningar inom bland annat vård och omsorg i olika delar av regionen.

Norrtälje anser att den åldrande befolkningen, och dess geografiska komponent, är en samhällsutmaning som bör ta större plats i den regionala utvecklingsplanen.

Kapitel 3 - Vår vision: Europas mest attraktiva och hållbara storstadsregion – att bo, leva och verka i

Inga synpunkter.

Kapitel 4 - Mål för Stockholmsregionens utveckling

Ändringar sedan samråd

Region Stockholm har till granskningsskedet omarbetat strukturen för planens målhierarki. De övergripande målen är numer tre delar av visionen. Målen är formulerade som 12 långsiktiga mål med ett flertal kortsiktiga mål kopplat till respektive långsiktigt mål. De långsiktiga målen visar på önskad effekt på längre sikt, bortom år 2040 mot år 2060. De kortsiktiga målen, som även kallas resultatmål i förslaget, är mer resultatinkrävande och ska vara uppnådda år 2035–2040. Det är resultatmålen som kommer uppföljas av Region Stockholm. Totalt finns 44 resultatmål.

Upplägget med prioriteringar under respektive övergripande mål, som fanns i samrådsförslaget, har tagits bort. Det stora antalet ska-krav kopplat till dessa prioriteringar har tagits bort. Resultatmålen utgör numer de mest konkreta målen i planförslaget. Under varje resultatmål finns en beskrivning om varför målet är prioriterat och hur målet ska tolkas.

Ny målstruktur

Den målstruktur som finns i granskningsförslaget är en förbättring av det upplägg som fanns i samrådsförslaget. Norrtälje kommun framförde i samrådet att det stora antalet ställningstaganden var svårnavigerade och att målen inte konkretiserades i underliggande nivåer längre ner i målstrukturen. Norrtälje kommun välkomnar den nya målstrukturen som mestadels inrymmer mer konkreta och genomtänkta resultatorienterade mål. En del av resultatmålen har tydliga målsättningar med mätbara mått medan de flesta utstakar en riktning, såsom att öka den inomregionala produktionen av förnybar el (resultatmål 3.3).

Potentiella målkonflikter

Det finns fortsatt potentiella målkonflikter mellan olika mål. En sådan eventuell konflikt kan uppstå mellan målet om upphörda utsläpp av växthusgaser från inrikes transporter senast år 2040 (1.2) och målet om att stärka förutsättningarna för livskraftiga landsbygder och skärgårdsmiljöer (8.3). Norrtälje kommun ser positivt på inkluderingen av båda målen i planen men ser också risker för att tolkningen av dem i efterföljande planering kan komma att hämma måluppfyllelse. Om målet om upphörda växthusgasutsläpp till exempel leder till ett alltför trångt handlingsutrymme när det gäller vilka regionala satsningar som kan övervägas för att främja en levande landsbygd och skärgård kan det ena målet i praktiken innebära begränsningar för den andra.

En angränsande eventuell konflikt finns mellan mål 1.2 och 8.4 (Alla invånare har god tillgång till välfärdstjänster, service och fritidsaktiviteter). De inomregionala socioekonomiska skillnaderna innebär att olika delar av regionen kommer att ha olika möjligheter att omställa till ett liv utan transporter med växthusgasutsläpp. Landsbygdsområden är på många håll i regionen områden med lägre socioekonomisk standard. Att uppnå god tillgänglighet för alla samtidigt som de inrikes transporterna ska ske utan växthusgasutsläpp kommer att vara problematisk om det saknas en förståelse för de inomregionala skillnaderna och en genomförandeplan som tar höjd för att olika delar av regionen kommer att bidra till olika mål på olika sätt utifrån olika tidshorisonter.

Norrtälje arbetar till exempel med att bygga ut pendlarparkeringsbeståndet i kommunen. Det arbetet bidrar till att underlätta för kombinationsresor mellan bil och buss för kommunens landsbygds- och skärgårdsbor. Då pendlarparkeringar delvis förutsätter användningen av personbil kan åtgärden bedömas motarbeta målet om upphörda växthusgasutsläpp vid en sträng tolkning av hur målet ska uppnås. En sådan avvägning mellan målen ser Norrtälje kommun som

kontraproduktiv för en attraktiv och hållbar region där varje kommun bidrar utifrån sina förutsättningar.

Vilka resultatmål som är prioriterade över andra framgår inte direkt av den regionala utvecklingsplanen men kan uttolkas från hur de är formulerade. Den regionala utvecklingsplanen borde innehålla en beskrivning gällande hantering av eventuella målkonflikter samt i den fortsatta planeringen kompletteras med en genomförandeplan som tydliggör hur olika delar av regionen, utifrån sina förutsättningar, kan bidra till att uppnå regionens mål.

Resultatmål 2.1 – Beredskap

Norrtälje kommun ser positivt på det fokus som beredskapsfrågorna har i granskningsförslaget men anser att livsmedelberedskap kan lyftas ytterligare. Under resultatmål 2.1 anges att förutsättningarna för livsmedelsförsörjning och livsmedelsberedskap behöver stärkas samt att planering och förebyggande arbete är viktigt för att minska sårbarheten i livsmedelssystemet. Dessa skrivningar ställer sig Norrtälje mycket positiva till.

Skrivningarna kan kompletteras med skrivningar från den nationella Livsmedelsstrategin². Specifikt att *"grunden för en fungerande livsmedelsförsörjning under kris och krig är en konkurrenskraftig och lönsam livsmedelskedja i fredstid"* samt att *"det som vi inte kan producera i fredstid kommer vi aldrig kunna producera i en kris då vårt samhälle utsätts för stora störningar"*.

Resultatmål 2.1 är i granskningsförslaget formulerat på ett sätt där livsmedelberedskapen inte är självklart inkluderat. Norrtälje kommun ser att resultatmålet med fördel kan omformuleras för att tydliggöra att livsmedelberedskapen ingår i resultatmålet. Alternativt kan ett nytt resultatmål tillkomma med fokus på just livsmedelberedskap.

För att tydligare stärka förutsättningarna för livsmedelberedskap kan målen kompletteras med mer konkreta och mätbara mål. Mål relevanta för livsmedel kan kopplas till självförsörjningsgrad, areal jordbruksblock och sysselsatta inom jordbruksföretag.

² [Livsmedelsstrategin 2.0 \(LI2025/00646 med flera\)](#)

Långsiktigt mål 3 – Pålitlig energiförsörjning

Norrtälje kommun ser positivt på det långsiktiga målet om en hållbar och pålitlig energiförsörjning som möter behoven samt de tillhörande resultatmålen. Särskilt positivt är att kapaciteten i transmissionsnätet för el får ett tydligt och mätbart mål. Norrtälje lyfte i kommunens yttrande att elnätskapaciteten bör ges större utrymme i planen och noterar att frågan har inarbetats på ett tydligt sätt i granskningsförslaget.

Resultatmålet om ökad inomregional produktion av förnybar el (mål 3.3) ser Norrtälje kommun positivt till. Beskrivningen av målet kan kompletteras med att lokala och platsspecifika förutsättningar behöver beaktas för att bedöma vart energiproduktion är lämpligt. Produktionsanläggningar för förnybar el bör i första hand styras mot platser där användningen av marken inte påverkas negativt, att anlägga solceller på tak eller parkeringar är att föredra mot att ianspråkta brukningsvärd jordbruksmark.

Resultatmål 7.1 – Jämlik folkhälsa

Norrtälje kommun ser positivt till det långsiktiga målet om en god och jämlik folkhälsa i regionen. Norrtälje kommun anser att skrivelsen om att öka individens tillgång till hälsofrämjande resurser kan kompletteras med exempel på åtgärder. För Norrtälje kommun är det tydligt vilken avgörande betydelse Norrtälje sjukhus har för att uppnå den regionala målsättningen om en jämlik folkhälsa. Utmaningen ligger främst i den långsiktiga och hållbara finansieringen där Norrtälje kommun och Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje kommun ser möjligheter i ett större upptagningsområde genom förändrade flöden inom Region Stockholms akutsjukvård. Finansiering av vård och omsorg i regionens perifera delar bör lyftas som en viktig åtgärd för att uppnå en jämlik folkhälsa. Även vård och omsorg i delar av regionen med en stor befolkningsvariation över året bör lyftas.

Norrtälje kommun lyfte i samrådet att den regionala utvecklingsplanen borde belysa de pågående stora nationella och regionala omställningsarbetena, *God och nära vård* och *Hållbar socialtjänst*. Region Stockholm och länets kommuner har en gemensam samverkansstruktur kring hälsa, vård och omsorg i Stockholms län som skapar förutsättningar för samverkan kring psykisk hälsa och suicidprevention. Norrtälje kommun ser behov av att genomförande och uppföljning av den nya regionala utvecklingsplanen kopplat till målet *Förbättra folkhälsa i hela länet* behöver samordnas med det länsgemensamma arbetet om god och nära vård och inriktning psykisk hälsa och suicidprevention. Kommunen

noterar att dessa synpunkter inte hörtsammats i arbetet med den regionala utvecklingsplanen och vidhåller den ståndpunkt som framförts i samrådet.

Resultatmål 8.1 – Lokalisering av ny bebyggelse

Resultatmål 8.1 anger att en betydande andel av nytillkommen bebyggelse ska lokaliseras i den regionalt prioriterade bebyggelsestrukturen. Det framgår från beskrivningen av målet att detta är önskvärt för att främja en kollektivtrafiknära bebyggelseutveckling. Norrtälje kommun anser att det är positivt och relevant att den regionala utvecklingsplanen syftar till att premiera en kollektivtrafiknära bebyggelseutveckling men ser problematik med att knyta målet till den i plankartan prioriterade bebyggelsestrukturen.

Det framgår av granskningsförslaget att plankartan är schematisk och ger en översiktlig bild av markanvändningen utan att visa en detaljerad avgränsning av olika områdens prioriterade användning. De regionala ställningstagandena behöver därför kompletteras med en samlad bedömning av platsens potential och tålighet, baserat på lokala förutsättningar och påverkan på allmänna intressen, som till exempel natur- och kulturvärden och miljö- och klimataspekter.

Att utgå från denna schematiska avgränsning för att bedöma om regionens bebyggelseutveckling sker i kollektivtrafiknära lägen riskerar att bli missvisande. Då den regionala utvecklingsplanen inte beaktar markområdes lämplighet för bebyggelse, utan endast avståndet till en viss nod, pekas många olämpliga områden för bebyggelseutveckling ut inom den regionalt prioriterade bebyggelsestrukturen. Det kan till exempel vara viktiga grö- och rekreationsområden, områden som omfattas av riksintressen eller områden där bebyggelseutveckling inte är förenlig med en hälsosam livsmiljö. Genom att inrikta lokaliseringsmålet till den regionalt prioriterade bebyggelsestrukturen, snarare än kollektivtrafiknära lägen i bredare bemärkelse, riskerar måluppfyllelse hämmas på grund av att många områden inom strukturen är direkt omöjliga eller olämpliga att bebygga eller förtäta.

Norrtälje kommun anser inte att nuvarande formulering av målet är ändamålsenlig för att främja en bebyggelseutveckling där de bästa möjliga kollektivtrafiklägena nyttjas. En mer lämplig formulering av målet kan referera till kollektivtrafiknära lägen mer generellt alternativt lokalisering till de noder som pekas ut i den mindre detaljerade strukturbilden. Denna följdproblematik uppstår på grund av en alltför detaljerad plankarta. Ett alternativt sätt att arbeta med regional fysisk planering är det sätt som Region Skåne utformat *Regionplan för*

*Skåne 2022–2040*³ och Region Halland utformat samrådsförslaget till *Regional fysisk plan Halland*⁴, där plankartornas ortstruktur endast redovisas som noder (punkter) snarare än specifika markområden. På så sätt anges endast de grunddrag i markanvändningen som är av betydelse ur ett regionalt perspektiv.

Långsiktigt mål 11 – Kompetensförsörjning

Norrtälje kommun ser positivt på den i regionplanen övergripande målsättningen om god kompetensförsörjning men ser behov av att tydligare lyfta kompetensförsörjning inom särskilda behovsycken. Det finns i regionen och kommunen utmaningar med kompetensförsörjning inom sjukvård och omsorg vilket är behov som kommer förstärkas i och med en åldrande demografi. Jordbruks- och livsmedelsbranschen är ett annat viktigt fokusområde som också har betydelse ur beredskapshänseende.

Resultatmål 12.2 – Stärkt internationell tillgänglighet

Norrtälje kommun ser positivt på målet om stärkt internationell tillgänglighet och beskrivningen av Arlandas roll. Hänvisning till Arlandasamordningens slutredovisning (SOU 2025:67), och åtgärder föreslagna däri, kan med fördel inkluderas i beskrivningen av resultatmål 12.2. En särskilt viktig åtgärd för Arlandas tillgänglighet och konkurrenskraft ur Norrtälje kommuns perspektiv är expressbussen Norrtälje-Rimbo-Arlanda.

Norrtälje kommun anser att hamnar viktiga för regionens internationella tillgänglighet med fördel kan namnges i beskrivningen av resultatmål 12.2. I Norrtälje kommun handlar det om hamnarna i Kapellskär och Grisslehamn men även hamnen i Hallstavik som har en avgörande roll för Hallsta pappersbruk som är ett riksintresse för industriell produktion.

Mål om besöksnäring

Norrtälje kommun anser att besöksnäringens centrala roll i det regionala utvecklingsarbetet inte är tillräckligt reflekterat i målen för regionen. Besöksnäringen är ett av sju styrkeområden för näringslivet i regionen, trots detta finns inget mål för hur denna styrka ska tas tillvara eller utvecklas. Resultatmål kan eventuellt formuleras utifrån antal gästnätter eller företag inom näringen. I Roslagen finns en kreativ besöksnäring och ett pärlband av genuina natur- och kulturupplevelser i både stad, landsbygder och skärgård. Närheten till Sveriges

³ [Regionplan för Skåne 2022–2040](#), Region Skåne

⁴ [Regional fysisk plan Halland](#), Region Halland

mest befolkningstäta region och Sveriges största flygplats är en styrka för företag och föreningar i hela kommunen, och här finns stora möjligheter till utveckling.

Kapitel 5 – Stockholmsregionens rumsliga inriktning

Rumslig inriktning för östra Mellansverige

Norrtälje kommun ser positivt till att storregionen östra Mellansverige inkluderas som ett perspektiv i den regionala utvecklingsplanen men anser att viktiga storregionala kopplingar saknas i strukturbilden. Det framgår av rapporten *Samverkan i Östra Mellansverige*⁵ att vägstråken från Stockholm och Arlanda/Uppsala till Kapellskär är av storregional betydelse för godstrafik och primära regionala transportsamband för övriga resor. Således borde kopplingarna Arlanda/Uppsala-Kapellskär och Stockholm-Kapellskär redovisas i strukturbilden för östra Mellansverige. Kopplingen Stockholm-Kapellskär ingår även i det transeuropeiska transportnätverket (TEN-T), är en del av det nationella stamvägnätet och Europaväg (E18). Hamnen i Kapellskär är dessutom av riksintresse för kommunikationer och ingår i TEN-T.

En av de fem principerna för storregionens rumsliga inriktning är att stärka samband med andra storstadsregioner internationellt för både resenärer och gods. Trots detta redovisas inga internationella kopplingar i den storregionala strukturbilden. Kopplingar mot Åland, Finland och Baltikum från Uppsala/Arlanda och Stockholm via Norrtälje bör redovisas i strukturbilden.

Strukturbilden redovisar en koppling mellan Stockholm och Gotland men Åland har till synes retuscherats bort från kartan. Åland ligger geografiskt betydligt närmare stockholmsregionen än Gotland och kan nås via färja från ett flertal hamnar inom regionen, såsom Grisslehamn. Grisslehamns hamn ingår också i TEN-T. Mer än hälften av fartygspassagerarna mellan Grisslehamn och Åland är reguljärresande vilket talar om de starka kopplingar som finns för bland annat arbetspendling på sträckan. Sträckan bör pekas ut som regionalt viktig och prioriteras för standarduppgradering i regionala sammanhang. Åland och kopplingen från östra Mellansverige till Åland bör inkluderas i strukturbilden.

⁵ [ÖMS 2050 – samverkan kring planering i östra Mellansverige \(RAPPORT 2018:1\)](#), Tillväxt- och regionplaneförvaltningen, Region Stockholm

Rumsliga principer

Till granskningsförslaget har den regionala utvecklingsplanen kompletterats med fem övergripande rumsliga principer som överbryggat klyftan mellan de regionala målen och den regionala fysiska planeringen. Norrtälje kommun anser att principerna är relevanta, välmotiverade och omhändertar mellankommunala frågor av regional betydelse på ett förtjänstfullt sätt. Principernas koppling till regionala mål presenteras i punklist-form under respektive princip. För att ge en bättre överblick över principernas koppling till regionala mål kan avsnittet med fördel kompletteras med en tabell eller ett diagram som visar kopplingarna mellan principer och mål.

Strukturbild

Övergripande

Till granskningsförslaget har regionsplanens strukturbild reviderats innehållsmässigt. Norrtälje kommun anser att vissa av ändringarna är positiva medan vissa är negativa. Strukturbilden är fortsatt otillräcklig och saknar väsentliga delar av regionens övergripande struktur.

Tillkomna kopplingar

Till granskningsförslaget har kopplingar från Norrtälje stad västerut mot Uppsala via Rimbo, österut till Kapellskärs hamn, nordöst till Grisslehamn via Älmsta samt söderut till Åkersberga via Bergshamra tillkommit i strukturbilden. Norrtälje välkomnar samtliga av dessa ändringar. Till antagandeverversionen bör det stråk som går från Norrtälje stad västerut revideras för att även riktas mot Arlanda för att visa den viktiga mellankommunala koppling som finns mellan Norrtälje stad, Rimbo och den regionala stadskärnan Arlanda-Märsta. Denna koppling, i form av en expressbuss, presenteras i Arlandasamordningens slutredovisning (SOU 2025:67) som en särskilt viktig åtgärd för Arlandas tillgänglighet och konkurrenskraft.

Hallstaviks hamn

Till granskningsförslaget har hamnen i Hallstavik tagits bort från strukturbilden. Det framgår inte tydligt i samrådsredogörelsen varför detta skett, den enda gången hamnen nämns är i Sjöfartsverkets yttrande där det framgår att hamnen inte är en allmän hamn eller en hamn av riksintresse för kommunikationer. Norrtälje kommun anser att hamnen i Hallstavik behöver inkluderas i den regionala strukturbilden.

Även om hamnen i sig inte är av riksintresse för kommunikationer så är hamnen direkt sammankopplad till en farled av riksintresse för kommunikationer (farleden

Kälsholmen – Hallstavik) som endast leder till hamnen i Hallstavik. En farled pekas ut som riksintresse om den leder till en hamn av riksintresse eller enskild hamn av större betydelse. Vidare är hamnen i Hallstavik en anläggning som innefattas i riksintresset för industriell produktion för pappersbruket i Hallstavik. I värdebeskrivningen⁶ för riksintresset för industriell produktion beskrivs att hamnen ingår i riksintresseområdet och att hamnens funktion är en bärande del av riksintresset.

Det finns således flera anledningar till att inkludera hamnen i den regionala strukturbilden då hamnen har stor betydelse för både regionen och riket. Hamnen utgör motiv för utpekande av den anknyttande farleden som ett riksintresse och är i sig en del av riksintresset för industriell produktion.

Saknade kopplingar till och från Hallstavik och Rimbo

Strukturbilden visar inga kopplingar till eller från Hallstavik och den enda kopplingen som anknyter till Rimbo är den öst-västliga kopplingen mellan E4:an och Norrtälje stad. Detta reflekterar inte tillräckligt de kopplingar som är av betydelse för kommunikationer i regionen, storregionen eller internationellt.

Som beskrivet kopplat till hamnen i Hallstavik bör denna ingå i den regionala strukturbilden. Således behöver de större transportstråken på land som kopplar samman det regionala övergripande transportnätet och hamnen synas i strukturbilden. Transportvägarna till riksintresset för industriell produktion Hallstavik pappersbruk beskrivs i värdebeskrivningen av riksintresset som ett intresse som riksintresset är helt beroende av.

Från Hallstavik norrut saknas kopplingen som går via väg 76. Denna koppling går mot Gävle via bland annat Hargshamn, Östhammar och Forsmark. I Hargshamn finns en hamn som är av riksintresse för kommunikationer, Forsmark är en större arbetsplats och Gävle är en stad med storregional funktion i östra Mellansverige.

Hallstavik och Rimbo är kommundelcentrum enligt Norrtälje kommuns översiktsplan. Detta innebär att dessa orter fyller en stor funktion för omgivande del av kommunen och den flerkärniga ortstrukturen inom kommunen. Orterna erbjuder kommunal och kommersiell service såväl som tillgång till kollektivtrafik för en stor del av kommunens invånare. Orterna har befolkningsmängder omkring 5 000 invånare. Båda orter genomgår och planeras fortsatt genomgå

⁶ [Värdebeskrivning för Riksintresse industriell produktion – Område för anläggningar för pappersbruk i Hallstavik, Norrtälje kommun, Stockholms län \(Å 2023–3276\)](#), Tillväxtverket

samhällsutvecklingar som ytterligare stärker orternas funktion för sitt omland. Hallstavik och Rimbo fyller en större funktion för en flerkärnig struktur jämfört med de två landsbygdsnoderna i kommunen utifrån tillgången till service, bostäder, arbetsplatser och kollektivtrafiksörjning. Således är kopplingarna till dessa noder av stor vikt att redovisa i strukturbilden.

I granskningsförslagets strukturbild redovisas en koppling mellan tätorterna Ekerö och Kungsberga i Ekerö kommun. Kungsberga är en landsbygdsnod med knappt 900 invånare som ligger i utkanten av Ekerö kommuns landområde och saknar strategiska kopplingar till andra delar av landet eller andra länder. Om denna koppling är tillräckligt värdefull ur ett regionalt perspektiv för att inkluderas i strukturbilden behöver kopplingar till och från Hallstavik och Rimbo läggas till i strukturbilden.

Norrtälje kommun ser att följande kopplingar behöver läggas till i den regionala strukturbilden:

- Rimbo - Stockholm (via väg 280 och E18)
- Rimbo - Hallstavik (via väg 280 och väg 76)
- Norrtälje stad - Hallstavik (via väg 76)
- Pil från Hallstavik mot Gävle, Forsmark, Östhammar och Hargshamn

Norrtälje kommun hänvisar till de stråk som framgår av utvecklingsinriktningen i kommunens översiktsplan för tolkning av kopplingarnas ungefärliga sträckning.

Roslagsbanan till Rimbo

Norrtälje kommun framförde i samrådet att förlängningen av Roslagsbanan från Kårsta vidare till Rimbo bör framgå av strukturbilden. Kopplingen är viktig för att utveckla pendlingsmöjligheterna mellan Rimbo och Stockholm. Regionplanen har en viktig funktion i att möjliggöra denna koppling på sikt. Norrtälje kommun noterar att den regionala utvecklingsplanen inte beaktat denna synpunkt och vidhåller den ståndpunkt som framgår av kommunens samrådsyttrande.

Norrtälje stad bör vara en regional stadskärna

Norrtälje kommun noterar att granskningsförslaget inte anger Norrtälje stad som en regional stadskärna trots kommunens samrådsyttrande som beskriver att staden i nuläget har en sådan funktion i regionen. Kommunen vidhåller att Norrtälje stad bör vara en regional stadskärna i den regionala utvecklingsplanen med hänvisning till de anledningar som anges i samrådsyttrandet.

I samrådsredogörelsen noterar Region Stockholm att Norrtälje kommun anser att Norrtälje stad är en regional stadskärna utan att bemöta de angivna anledningarna eller beskriva regionens resonemang i frågan. Kommunen vill uppmärksamma Region Stockholm att syftet med samrådet, enligt 3 kap. 8 § plan- och bygglagen (2010:900) (via 7 kap. 5 § samma lag), är att få fram ett så bra beslutsunderlag som möjligt och att ge möjlighet till insyn och påverkan. Utan resonemang från Region Stockholm har Norrtälje kommun ingen anledning att ändra den ståndpunkt som framgår av tidigare yttrande.

Fortsatt resonemang gällande Norrtälje stad som regional stadskärna finns under avsnitt om bebyggelsestruktur.

Grönstruktur

Norrtälje kommun noterar att strukturbildens mellanregionala gröna kopplingar som redovisats i samrådsförslaget har tagits bort i granskningsförslaget. Denna ändring anser Norrtälje kommun vara negativ. Grönstrukturen och dess kopplingar påverkas inte av regionala indelningar. Viktiga samband är således inte redovisade i strukturbilden. Till antagandehandlingen bör de mellanregionala kopplingarna som framgick i samrådshandlingen vara inkluderade i strukturbilden.

Kapellskärs koppling till Baltikum

I pilen från Kapellskärs hamn står det att farlederna leder till Åland/Finland. Här behöver det framgå att farlederna även leder till Baltikum. Kapellskärs hamn trafikeras idag av sjötrafik som går till/från Baltikum vilket behöver framgå av strukturbilden.

Bebyggelsestruktur

Kärnöar

I Norrtälje kommuns samrådsyttrande framförde kommunen att begreppen kärnö och replipunkt behöver tydligare definitioner. Kommunen efterfrågade även att den regionala utvecklingsplanen tydligare beskriver ansvarsfördelningen mellan regionen och kommunerna för hur kärnöar och replipunkter ska tas om hand och utvecklas. Även Länsstyrelsen efterfrågar att RUFs redovisar bedömningen av och vilka kriterier som ska uppfyllas för att en ö ska pekas ut som en *större ö* utan fast förbindelse (kärnö).

I granskningsförslaget beskrivs att kärnöar är större öar utan fastlandsförbindelse som försörjs med en bastrafik av kollektivtrafik. Bastrafiken möjliggör för resor till och från fastlandet året runt. Det beskrivs att bastrafiken baseras på resbehov och resandeutveckling från och till kärnöarna. Till granskningsförslaget har en så

kallad servicetrappa tillkommit i syfte att visa hur näringsliv, serviceutbud och välfärdstjänster skiljer sig mellan de olika bebyggelsekategorierna. För kärnöar, serviceorter och öar med fastlandsförbindelse anges servicenivån: livsmedelsbutik, förskola och lågstadieskola, digitala tjänster och apoteksombud. Det framgår inte av planen om allt inom servicenivån ska finnas på platsen för att uppfylla kraven för bebyggelsekategorierna, men utifrån nuvarande utbud i utpekade områden tycks det räcka att någon eller några av servicepunkterna finns på platsen.

Definitionen av kärnö tycks således byggas på kollektivtrafikförsörjningen, resbehovet och serviceutbudet. Det framgår dock inte tydligt vad definitionen är. Då planeringen av kollektivtrafik delvis baseras på den regionala utvecklingsplanen blir hänvisningen till kollektivtrafik i beskrivningen av kärnöar till viss del ett cirkelargument. Större öar (utan fastlandsförbindelse) är kärnöar för att de har bastrafik och anledningen till att de har bastrafik är för att de är kärnöar. Behovet av bastrafik, och därmed vilka öar som kan betecknas som kärnöar, bör kunna baseras på fler parametrar än resenärsstatistik. Antal bostäder, folkbokföringsstatistik, arbetsplatser och företagsetableringar är exempel på parametrar som kan ligga till grund för sådan bedömning. Vad definitionen av "större ö" är i koppling till kärnö bör också framgå att den regionala utvecklingsplanen.

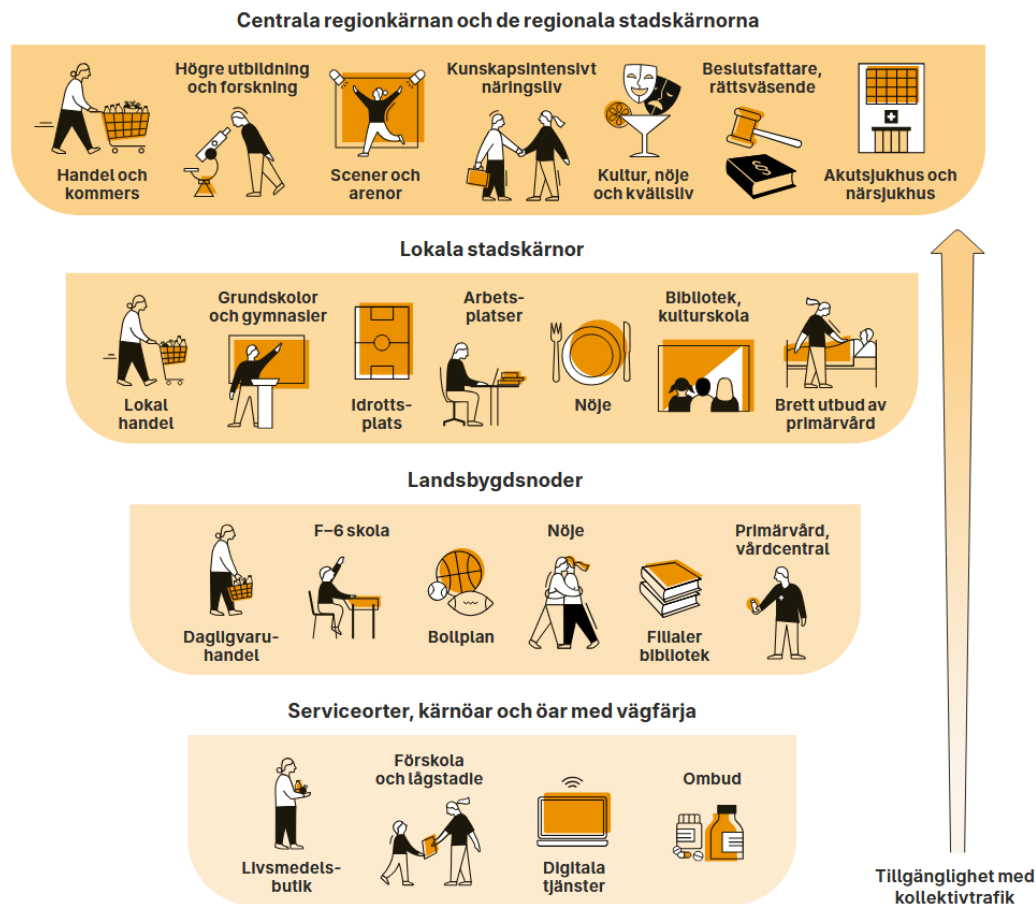
För att säkerställa en långsiktigt hållbar utveckling av kärnöar och replipunkter behöver mandat och roller mellan region, kommun, stat och andra aktörer klargöras. Det krävs också fungerande samverkansformer för att hantera att ägandet av bryggor och kringliggande infrastruktur ofta är splittrat mellan Trafikverket, kommuner, samfällighetsföreningar och privata aktörer. Norrtälje kommun ser därför ett behov av att RUFs lyfter vikten av ett samordnat regionalt arbete där fler aktörer involveras, samt att det tydliggörs hur ansvar och investeringar i utveckling av replipunkter kan hanteras inte minst i de fall där bryggägarskapet ligger utanför regionen eller kommunen.

Regional stadskärna – Norrtälje stad

Norrtälje stad är i granskningsförslaget inte utpekad som en regional stadskärna. Norrtälje kommun vidhåller ståndpunkten att Norrtälje stad fyller funktionen av en regional stadskärna för regionen idag och kommer i framtiden utvecklas ytterligare i den rollen. Den servicetrappa som beskriver servicenivån mellan olika bebyggelsekategorier bekräftar ytterligare att Norrtälje stad snarare är en regional stadskärna än en lokal stadskärna. Kommunen förstår att servicetrappan är generell och inte ska tolkas som exakta krav. Det är dock uppenbart vid

jämförelse mellan servicenivån för regionala stadskärnor och lokala stadskärnor att utbudet i Norrtälje stad liknar nivån för regionala stadskärnor snarare än lokala stadskärnor.

Figur 1 - Den i RUFS 2060 presenterade Servicetrappan. Figuren visar på hur näringslivets specialiseringsgrad och utbudet av service och välfärdstjänster, exempelvis utbildning, vård, kultur, handel och nöjen, kan variera beroende på platsernas storlek, lägen och tillgänglighet med kollektivtrafik.

Norrtälje stad har ett handelsutbud med flera större dagligvarubutiker varav en av landets största matbutiker, flera större klädkedjebutiker, flera större detaljhandelsbutiker och sammantaget ett brett utbud av handel, inklusive både lokala butiker och större kedjor. Staden fungerar som ett handelscentrum för hela kommunen och även för övriga delar av Roslagen.

Campus Roslagen i Norrtälje stad erbjuder eftergymnasiala utbildningar, yrkeshögskola och samverkan med universitet och högskolor såsom KTH, vilket uppfyller kriteriet för högre utbildning.

Staden har växande sektorer inom teknik, juridik, ekonomi, vetenskap, vård, fastighetsbranschen och tjänster, med flera företag och organisationer som arbetar kunskapsintensivt.

Norrtälje stad har flera kultur- och idrottsanläggningar, inklusive Norrtälje Sportcentrum, Norrtälje konsthall, Roslagsmuseet, Pythagoras Industrimuseum och andra evenemangsplatser. I stadens hålls årligen Nordens största utställning för specialbyggda motorcyklar och American car show som lockar omkring 10 000 besökare. Just nu pågår planläggning för ett destinationshotell i Norrtälje hamn med en inriktning mot konferens samt en paviljong för event med uppemot 360 besökare.

Staden erbjuder ett rikt kultur-, nöjes- och kvällsliv med museum, marknader, konserter, restauranger, evenemang, caféer och pubar – ett utbud som är större än vad som är typiskt för en lokal stadskärna. Det utbud som Norrtälje stad erbjuder är till stor del en följd av den säsongsbaserade befolkningen och turismen. Till skillnad från många andra regionala och lokala stadskärnor i regionen har Norrtälje en stark attraktionskraft för besökare, vilket möjliggör en levande och varierad besöksnäring året runt. Denna unika tillgång bör tas tillvara och stödjas genom en ändamålsenlig regional planering, där stadens roll som turistmål och tillväxtmotor stärks ytterligare.

I Norrtälje stad finns kommunhus, Norrtälje tingsrätt, polisstation, Lantmäteriet, Arbetsförmedlingen, servicekontor för Skatteverket och Försäkringskassan, Norrtälje sjukhus (och Tiohundra AB) och Kriminalvårdens Norrtäljeanstalt. Kriteriet för beslutsfattare och rättsväsende är således uppfyllt.

Norrtälje sjukhus erbjuder all basal akutsjukvård förutom förlossningsvård. Utöver slutenvården har Norrtälje sjukhus ett flertal mottagningar inom olika verksamheter, såsom kirurgi/urologi, ortopedi, medicin, öron-näsa-hals, barn, ögon och gynekologi. Upptagningsområdet omfattar som mest cirka 200 000 personer på sommaren då befolkningen ökar kraftigt i Roslagen. Planläggning pågår för att utveckla sjukhuset ytterligare. Vårdutbudet i staden är tydligt på nivån av en regional stadskärna.

Strategiska bebyggelselägen

I beskrivningen av den flerkärniga strukturen i regionen inkluderas inte de strategiska bebyggelselägena. För Norrtälje kommun blir detta missvisande då två viktiga noder i kommunens flerkärniga struktur, Hallstavik och Rimbo, endast har användningen strategiskt bebyggelseläge. De strategiska bebyggelselägena bör läggas till i beskrivningen av den flerkärniga strukturen. Alternativ kan

Hallstavik och Rimbo anges som lokala stadskärnor, förutsatt att Norrtälje stad anges som en regional stadskärna.

Transportsystemet

Roslagsbanan till Rimbo

Norrtälje kommun framförde i samrådet att förlängningen av Roslagsbanan från Kårsta vidare till Rimbo bör framgå av plankartan. Kopplingen är viktig för att utveckla pendlingsmöjligheterna mellan Rimbo och Stockholm. Regionplanen har en viktig funktion i att möjliggöra denna koppling på sikt. Norrtälje kommun noterar att den regionala utvecklingsplanen inte beaktat denna synpunkt och vidhåller den ståndpunkt som framgår av kommunens samrådsyttrande.

Regional väginfrastruktur

Norrtälje kommun framförde i samrådet att flera större statliga vägar i kommunen är underdimensionerade och inte anpassade till dagens trafikflöden, särskilt ur trafiksäkerhetssynpunkt. Väg 76, 77, 280 och 283 behöver alla uppgraderas till trafiksäkra 80-vägar. Norrtälje kommun noterar att den regionala utvecklingsplanen inte beaktat dessa synpunkter.

En bilaga som beskriver långsiktiga utvecklingsbehov av transportsystemet har tagit fram till granskningsskedet. I denna beskrivs att ett behov är att säkerställa att grundläggande transportbehov tillgodoses även utanför länets tätbebyggda delar. Det beskrivs att den primära inriktningen för detta arbete är att vidmakthålla transportinfrastrukturens grundläggande funktioner i form av underhåll, trafiksäkerhet och tillgänglighet. Fokus kommer primärt inte ligga på att öka kapaciteten.

Norrtälje kommun ser positivt på att utvecklingsbehov kopplat till underhåll, trafiksäkerhet och tillgänglighet identifieras men anser det problematiskt att kapacitetsökande åtgärder på landsbygden inte är prioriterat. Som framhålls i kommunens samrådsyttrande är det statliga vägnätet inom kommunen både eftersatt och underdimensionerat i förhållande till dagens trafikflöden. Vägarna anlades huvudsakligen under mitten av 1900-talet, då trafikvolymerna var avsevärt lägre än i dag. Sedan dess har trafiken ökat markant, särskilt efter år 2020 i samband med att distansarbete blivit allt vanligare. Denna ökning bedöms vara bestående och förväntas fortsätta. Bristerna i vägnätets kapacitet och standard riskerar att utgöra ett hinder för kommunens utveckling. För att tillgodose de grundläggande transportbehoven behöver kapaciteten öka.

Regional cykling

I granskningsförslaget redovisas i stort sett samma regionala cykelvägnät som i samrådsförslaget. Dock har kartan i granskningsförslaget beskrivits på ett sätt som gör att stora delar av Norrtälje kommun inte längre syns. Detta är anmärkningsvärt och tyvärr talande för hur kommunen historiskt har hanterats inom den regionala cykelplaneringen. Norrtälje kommun har under lång tid stått utanför det regionala cykelplaneringsarbetet, och genom att exkludera stora delar av kommunen i kartmaterialet ges en missvisande bild av att en större del av regionen omfattas av cykelplaneringen än vad som faktiskt är fallet. Kartmaterialet behöver revideras till antagandeverisionen så att hela regionens fastlandsområde inkluderas i kartan.

Den karta som redovisas har ett tydligt monocentriskt perspektiv. En allvarlig konsekvens av denna prioritering har blivit, och kommer fortsatt innebära, att Norrtälje kommun och andra perifera delar av länet blir bortprioriterade av Region Stockholms och Trafikverkets planering och investering för gång- och cykelinfrastruktur. I nuläget saknas väggenar eller separering av gång- och cykeltrafik längs med i stort sett samtliga större statliga vägar i kommunen samtidigt som trafikflödena är höga vilket skapar låg trafiksäkerhet och dåliga incitament för hållbara resor på landsbygden. I stora delar av kommunen och i flera av kommunens orter finns potential för fler resor med gång och cykel, men då behöver kommunen vara en del av den regionala cykelplaneringen.

Norrtälje kommun anser att inriktningen för den regionala cykelplaneringen, som endast fokuserar på att koppla samman regionala målpunkter, inte är fullgod för att uppnå målet om ökade hållbara resor. Det finns en stor potential i att öka cyklandet i regionens perifera delar genom att utveckla cykelvägar i den tätortsnära landsbygden omkring de större regionala noderna såsom Norrtälje stad. Norrtälje kommun efterfrågar en mer differentierad inriktning för cykelplaneringen som är nödvändig för att uppnå målet för hållbart resande och möjliggöra för investeringar i cykelinfrastrukturen även i regionens landsbygdskommuner.

Norrtälje kommun anser att ett särskilt prioriterat område är att skapa gång- och cykelvägar i bystrukturer där för- och grundskola finns. Det finns även ett stort behov att möjliggöra gång- och cykelvägar i bystrukturer för att boende ska kunna nå närmsta hållplats, grannar och närmsta serviceort. Behovet av gång- och cykelvägar utmed statligt vägnät på landsbygden handlar ofta om kortare sträckor. För att lösa dessa brister har kommunen sedan 2017 haft ett anläggningsbidrag för gång- och cykelvägar på landsbygden som vägföreningar

kan söka för att bygga och drifva i egen regi. Kommunen och medborgare har på så sätt behövt ta statens ansvar. Region Stockholm måste ta ett större ansvar för att bejaka hela länets utveckling och bör ta efter kommunens anläggningsbidrag.

Replipunkter

Norrtälje kommun välkomnar att det i granskningsförslaget framgår att Östernäs kan komma att ersätta Furusund som replipunkt för Gräskö, förutsatt att denna uppfyller samtliga krav på standard i enlighet med Region Stockholms riktlinje för planering av kollektivtrafik i Stockholms län.

Norrtälje kommun undersöker just nu, i samarbete med trafikförvaltningen på Region Stockholm, de fysiska och tekniska förutsättningarna för att peka ut Östernäs som replipunkt för Gräskö.

I kommunens samrådsyttrande efterfrågades att den regionala utvecklingsplanen kompletteras med en definition av begreppet replipunkt. Kommunen noterar att begreppet inte är tydligt definierat i granskningsförslaget, även om hänvisningen till Region Stockholms riktlinje för planering av kollektivtrafik delvis vägleder förståelsen av begreppet. Behovet av tydligare definitioner av begreppen kärn och replipunkt, samt processen för dess utpekanden, är dokumenterat⁷ och Norrtälje kommun vidhåller att den regionala utvecklingsplanen med fördel kan definiera termerna tydligare.

För att säkerställa en långsiktig hållbar utveckling av kärnor och replipunkter behöver mandat och roller mellan region, kommun, stat och andra aktörer klargöras. Det krävs också fungerande samverkansformer för att hantera att ägandet av bryggor och kringliggande infrastruktur ofta är splittrat mellan Trafikverket, kommuner, samfällighetsföreningar och privata aktörer. Norrtälje kommun ser därför ett behov av att RUFs lyfter vikten av ett samordnat regionalt arbete där fler aktörer involveras, samt att det tydliggörs hur ansvar och investeringar i utveckling av replipunkter kan hanteras inte minst i de fall där bryggägarskapet ligger utanför regionen eller kommunen.

Områden för transportintensiva verksamheter

I granskningsförslaget pekas ett flertal områden ut som strategiska lägen för transportintensiv verksamhet. Norrtälje kommun anser att lägena vid Kapellskärs

⁷ [Replipunkter – porten ut i skärgården \(Rapport 2021:20\)](#), Länsstyrelsen Stockholm

hamn och Hallstavik bör pekas ut som strategiska lägen för transportintensiva verksamheter.

Kapellskärs hamn är ett utpekat riksintresse för kommunikationer med viktiga kommunikationer mot Åland, Finland och Baltikum samt pågår planering av en solcellspark⁸ som uppskattas kunna bli landets största.

Hallstavik är en strategisk plats för verksamhetsutveckling med ett pappersbruk som är av riksintresse för industriell produktion, en hamn som är en del av riksintresset för industriell produktion och ansluter till en farled av riksintresse, järnväg av riksintresse, riksintresseområde för energiproduktion (som även utgör regionens största befintliga vindkraftspark), två stationer inom transmissionsnätet för el (riksintresse för totalförsvarets civila del), landets idag största solcellspark⁹, närhet till kärnkraftverket i Forsmark och pågående planering för en större vindkraftspark¹⁰.

Flygplats

Norrtälje kommun ser positivt på det utvecklade resonemanget kring Arlandas betydelse och tillgänglighet. Hänvisning till Arlandasamordningens slutredovisning (SOU 2025:67), och åtgärder föreslagna däri, kan med fördel inkluderas i beskrivningen. En särskilt viktig åtgärd för Arlandas tillgänglighet och konkurrenskraft ur Norrtälje kommuns perspektiv är expressbussen Norrtälje-Rimbo-Arlanda. Norrtälje kommun anser att behovet av kollektiva tvärförbindelser mellan Arlanda och övriga stadskärnor på samma länshalva, såsom Norrtälje stad, är ett behov som kan lyftas tydligare.

Hamnar

I kartmaterialet på sidan 69 inkluderas inte hamnen i Hallstavik ut. Hamnen pekas dock ut i plankartan. Norrtälje anser att det är korrekt att inkludera Hallstavik hamn i plankartan och att hamnen även borde vara med i kartan över regionens gods- och logistikinfrastruktur. Av samma anledningar som anförts i detta yttrande under *Strukturbild – Hallstaviks hamn* är hamnen i Hallstavik av regional och nationell betydelse. Att exkludera hamnen från en karta över viktig regional gods- och logistikinfrastruktur är missvisande.

⁸ [Solcellspark Riddersholm](#), Ilmatar Solar AB

⁹ [Hallstavik solpark](#), Alight

¹⁰ [Vindkraftspark Varsvik 2](#), Holmen Energi

Långsiktiga utvecklingsbehov av transportsystemet

Till granskningsskedet har den regionala utvecklingsplanen kompletterats med ett avsnitt och en bilaga gällande långsiktiga utvecklingsbehov av transportsystemet. Dessa kompletteringar bedöms inte tillgodose kommunens efterfrågan kring en mer framåtsyftande trafikplanering. De redovisar dock en samlad bild över redan påbörjade eller beslutade åtgärder.

Det regionala vägsystemet saknar en problembeskrivning och förbättringsinriktning utanför länets kärna. Det primära statliga vägnätet i Roslagen är underdimensionerat för dagens trafikflöden. Vägarna är ofta smala och kurviga, med ett stort antal siktsvackor och okontrollerade anslutningar, vilket sammantaget bidrar till en förhöjd olycksrisk. Flera av dessa vägar tillhör de mest olycksdrabbade i landet. Därtill saknas vägrenar samt gång- och cykelvägar, vilket begränsar människors möjligheter till socialt umgänge och kan ha en negativ inverkan på kommunens tillväxtpotential.

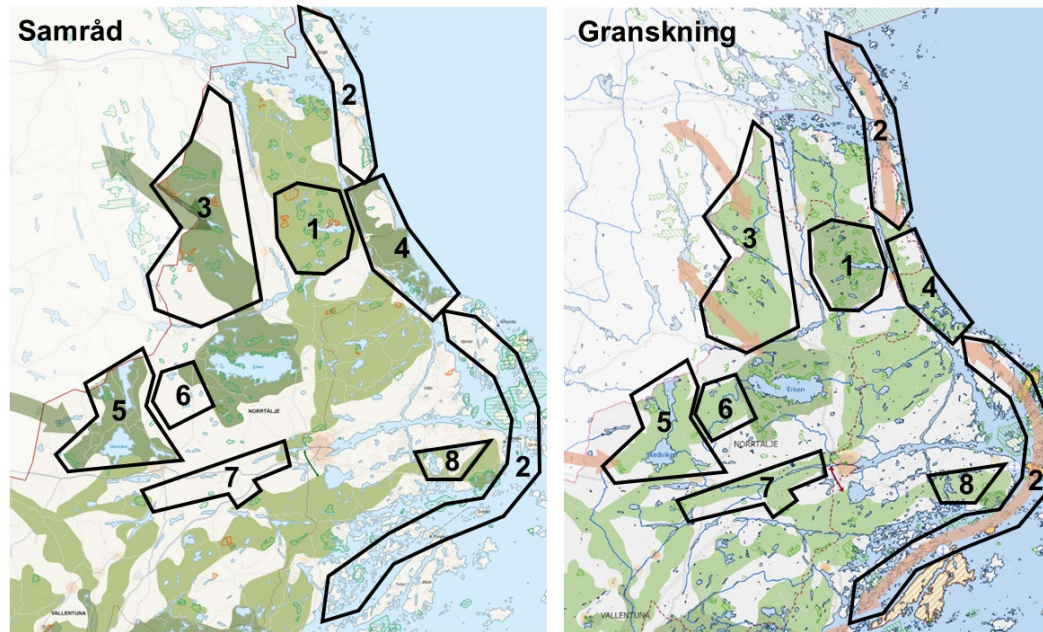
Norrtälje kommun ser positivt på inkluderingen av expressbussen Norrtälje-Rimbo-Arlanda i kartmaterialet på sida 71 men ställer sig frågande till sträckningen. I plankartan anges en mer realistisk sträckning för expressbussen. De redovisade expressbussarna bör även namnges på samma sätt som övriga åtgärder i kartan på sida 71 för att tydligare visa vilka åtgärder som inkluderats.

Grön- och blåstruktur

Ändringar sedan samråd

Den regionala grön- och blåstrukturen i Norrtälje kommun har ändrats på flera sätt mellan samråd och granskning. Totalt åtta områden har reviderats, dessa

redovisas i figur 2.

Figur 2 - Revideringar i den regionala blå- och grönstrukturen mellan samråd och granskning.

För respektive område omfattar revideringarna:

1. Större opåverkat skogsområde vid sjön Bornan mellan Älmsta och Hallstavik är i granskningsförslaget utpekad som en värdekärna i grön kil i stället för grön kil.
2. Landskapssamband Östhammars skärgård – Vaddö samt Vaddö – Österåkers skärgård har tillkommit i granskningsförslaget.
3. Större opåverkat skogsområde norr om Edsbro samt väster om Skebobruk och Hallstavik är i granskningsförslaget utpekad som en grön kil i stället för värdekärna i grön kil. Utbredningen av kilen har expanderat till granskningen. Två i stället för ett grönt samband över länsgränsen är utpekad i granskningsförslaget.
4. Mellersta Vaddö är i granskningsförslaget utpekad som en grön kil i stället för en värdekärna i grön kil.
5. Skogs- och jordbrukslandskapet runt Skedviken, Syningen och Gavel-Långsjön är i granskningsförslaget utpekad som en grön kil i stället för värdekärna i grön kil.
6. Området kring Sättraby har i granskningsförslaget blivit en grön kil som kopplar samman grönstrukturen kring Skedviken/Gravel-Långsjön med

den värdekärnan kring Erken. Området var inte utpekade som en del av grönstrukturen i samrådsförslaget.

7. Området mellan kilen vid sjön Lommaren, kilen mellan Sparren och Långsjön samt kilen vid Östernäs har i granskningsförslaget blivit en grön kil som sammankopplar de tre gröna kilområdena. Sträckningen följer en del av den så kallade Sjuhundraleden.
8. Områdena på Rådmansö kring Infjärden och Åkeröfjärden har i granskningsförslaget helt täckts av en grön kil. I samrådsförslaget fanns det luckor i kilen i områden med större och tätare bebyggelsekluster.

Sammanfattningsvis har antalet och arealen värdekärnor minskat, några tidigare saknade länkar i strukturen har nu kopplats samman, fragmenteringen i kilen på Rådmansö har minskat och två nya samband i mellanskärgården har etablerats.

Norrtälje kommun ser positivt på de revideringar som gjorts för grön- och blåstrukturen inom kommunen. I stort överensstämmer nätverket med de gröna och blå övergripande kopplingar som kommunen pekat ut i översiktsplanen.

Tydligare beskrivning av grönstrukturens värden

I kommunens samrådsyttrande efterfrågades att den regionala utvecklingsplanen tydligare beskriver grönstrukturens beståndsdelar och de värden som ligger till grund för utpekandet av kilar och värdekärnor. I granskningsförslaget framgår i stort sett samma beskrivning som i samrådsförslaget gällande kilarnas och värdekärnornas värden. Kommunen vidhåller således de ståndpunkter som framkommer av kommunens samrådsyttrande.

Information gällande kilarna och värdeetrakternas värden och funktioner kan med fördel ingå som attribut kopplat till objekten i den interaktiva plankartan. På så sätt underlättas efterföljande planering samt tolkningen av de flertalet förhållningssätt som refererar till värden och funktioner hos kilarna och dess värdeetrakter. I granskningsförslaget är det svårt att förstå vilka värden och funktioner som hänvisas till.

Kilnätverket

I granskningsförslaget beskrivs att avgränsningen av de gröna kilarna i landsbygdspräglade områden kopplas till landsbygdsnoder, serviceorter, vandringsleder och nätverk av grön infrastruktur. Det framgår inte i den regionala utvecklingsplanen vad detta innebär. I samrådsredogörelsen står det att Regionledningskontoret har för avsikt att beskriva analyser, metoder och motiveringar bakom grönstrukturens utvidgning och kategorier. Norrtälje kommun konstaterar att detta inte framgår av granskningshandlingen och efterfrågar att

detta inkluderas i antagandeverisionen. Det är dock olyckligt att motivering av grönstrukturens avgränsning och kategorier framkommer i ett så pass sent skede efter både samråd och granskning.

Till granskningsförslaget har förhållningssättet gällande konsekvensbedömningar för påverkan på gröna kilar reviderats så att samråd med övriga kommuner längs med kilen inte är ett krav. I stället beskrivs att påverkan på kilar kan vara en mellankommunal fråga. Norrtälje kommun välkomnar denna revidering som är mer nyanserad och tillämpbar på kilar i hela regionen.

Det framgår inte tydligt om kilarna i Norrtälje kommun bedöms ingå i någon eller flera av de tio namngivna kilarna eller inte. Var dessa namngivna kilar slutar är otydligt. Så som det är formulerat i granskningsförslaget tycks de namngivna kilarna endast omfatta kilar i de tätare bebyggda (och centrala) delarna av regionen. Norrtälje kommun efterfrågar en tydligare beskrivning av kilnätverket i landsbygdskommunerna.

Mellanskärgårdssamband

I Norrtälje kommuns samrådsyttrande efterfrågade kommunen att den regionala utvecklingsplanen kompletteras med blåstrukturer kopplat till marina och limniska värden såväl som rekreativvärden. Till granskningsförslaget har ett mellanskärgårdssamband tillkommit. Detta välkomnar kommunen. Det finns dock ingen beskrivning av vad detta samband innebär eller förhållningssätt för fortsatt planering. Till antagandeverisionen efterfrågar Norrtälje kommun att den regionala utvecklingsplanen kompletteras med ett avsnitt om detta landskapssamband.

Blåstruktur

Till granskningsförslaget har den regionala blåstrukturen tydligare redovisats och beskrivits med ett eget avsnitt om vattendrag, sjöar och hav. Norrtälje kommun välkomnar att blåstrukturen har lyfts tydligare i granskningsförslaget.

Tekniska försörjningssystem

Marginalkostnad för infrastrukturutbyggnad

I Norrtälje kommuns samrådsyttrande efterfrågade kommunen att den regionala utvecklingsplanen beskrev att marginalkostnaden för utbyggnad av infrastrukturen bör beaktas vid jämförelse mellan utbyggnad av olika områden. Kommunen noterar att ingen skrivelse om marginalkostnad har tillkommit och vidhåller den ståndpunkt som framgår av kommunens samrådsyttrande.

Beredskap

I Norrtälje kommuns samrådsyttrande efterfrågade kommunen att den regionala utvecklingsplanen utvecklade kopplingen mellan tekniska försörjningssystem och beredskap. Norrtälje noterar att det tillkommit skrivningar som lyfter beredskapsfrågan i koppling till tekniska försörjningssystem. Kommunen noterar att beredskapsfrågan lyfts tydligare i planen generellt. Norrtälje kommun anser att kommunens synpunkt i detta avseende är tillgodosett.

Varsam hantering av jordbruksmark

Norrtälje kommun framförde i samrådet att även jordbruksmark borde hanteras varsamt vid utveckling av tekniska anläggningar och ledningar. Norrtälje kommun noterar att detta inte reviderats till granskningsförslaget och vidhåller att jordbruksmark bör lyftas som en varsamhetsaspekt under avsnittet om tekniska försörjningssystem.

Tekniskt vatten

I Norrtälje kommuns samrådsyttrande efterfrågade kommunen att den regionala utvecklingsplanen kompletteras med en skrivelse om tekniskt vatten som ett sätt att reducera behovet av dricksvatten. Norrtälje kommun noterar att sådan skrivelse inte tillkommit. Norrtälje kommun vidhåller den ståndpunkt som framgår av kommunens samrådsyttrande.

Energisnål rening av vatten

I Norrtälje kommuns samrådsyttrande efterfrågade kommunen att den regionala utvecklingsplanen kompletteras med att identifiera ett utvecklingsbehov för att skapa en mer energisnål rening av vatten. Norrtälje kommun noterar att sådan skrivelse inte tillkommit. Norrtälje kommun vidhåller den ståndpunkt som framgår av kommunens samrådsyttrande.

Kapitel 6 – Så går vi från ord till handling

Samverkan

Norrtälje kommun ser fortsatt positivt på de ambitioner gällande samverkan mellan region och kommun som framförs i den regionala utvecklingsplanen. Ett forum för kontinuerlig dialog mellan den kommunala och regionala politiken ser Norrtälje kommun som ett positivt initiativ, särskilt om detta forum leder till ökade möjligheter för kommunerna att påverka det regionala utvecklingsarbetet. Att även inkludera forumet i aktualitetsprövningsprocessen av den regionala utvecklingsplanen bedöms som positivt.

Norrtälje kommun lyfte i samrådet att Region Stockholm och länets kommuner har en gemensam samverkansstruktur kring hälsa, vård och omsorg i Stockholms län som skapar förutsättningar för samverkan kring psykisk hälsa och suicidprevention. Norrtälje kommun ser behov av att genomförande och uppföljning av den nya regionala utvecklingsplanen kopplat till målet *Förbättra folkhälsa i hela länet* behöver samordnas med det länsgemensamma arbetet om god och nära vård och inriktning psykisk hälsa och suicidprevention. Indikatorer för dessa utvecklingsområden torde även ha bäring på den regionala utvecklingsplanen. Kommunen noterar att dessa synpunkter inte hörtsammats i arbetet med den regionala utvecklingsplanen och vidhåller den ståndpunkt som framförts i samrådet.

Tydlig ansvarsfördelning

Norrtälje kommun efterfrågade i samrådet en tydligare ansvarsfördelning mellan region och kommun i frågor som replipunkter och kärnöar. Norrtälje kommun noterar att skrivningarna om samverkan är generella och övergripande. För att den regionala planeringen ska få genomslag behöver ansvarsfördelning i specifika frågor och projekt tydliggöras. Norrtälje kommun ser ett fortsatt behov av att Region Stockholm omhändertar samverkans- och ansvarsfrågor kopplat till skärgårdsutveckling, replipunkter och kärnöar.

Konkreta mål

Norrtälje kommun efterfrågade i samrådet tydligare och mer avgränsade mål. Kommunen bedömer att granskningsförslaget av den regionala utvecklingsplanen innehåller många tydliga och avgränsade mål även om det finns potentiella målkonflikter som kan försvåra måluppfyllelse.

Representation

Som Norrtälje kommun framförde i samrådet är det viktigt att representationen vid de regionala samverkansforumen tydligt avspeglar de aktörer och parter som har ansvar och kan påverka utfallet. Kommunen vidhåller att frågan om representation borde lyftas tydligare i den regionala utvecklingsplanen.

Kapitel 7 - Hur den regionala utvecklingsplanen förhåller sig till internationella, nationella och regionala mål

Inga synpunkter.

Kapitel 8 - Den regionala utvecklingsplanens konsekvenser från ett miljömässigt, socialt och ekonomiskt perspektiv

Inga synpunkter.